

Az oktatás támogatására

Másokat is bevontunk az „akcióba”

Már kedden beszámoltunk arról, hogy a Juhász Gyula Alapítvány, mely a határainkon kívül élő magyar fiatalok továbbképzését segíti, újabb pénzüsszeggel gvarapodott. A 462 ezer forintot a Zenon Kft. ügyvezető igazgatója, dr. Maróti György adta át, akit többek között arról kérdeztünk, honnan jött az ötlet, hogy számítástechnikai cégek a tanárképzést támogassák?

— Még a tavaly decemberi véres romániai események idején határoztuk el, hogy valamilyen formában támogatni fogjuk a kinti magyarokat. Azt hiszem, akkoriban mindenki tenni akart valamit, valahogyan. Mikor nyilvánvalóvá vált, hogy a különböző segélyszállítványok megérkezése, felhasználása bizonytalan, úgy döntöttünk, hogy a kolozsvári Bolyai egyetem számítástechnika oktatását támogatjuk. Először hárman fogtunk össze: a JATE Kalmár László kibernetikai laboratóriuma, a New England Machinery Ltd. és a Zenon Kft., fejenként 50—50 ezer forinttal. Amikor kiderült, hogy nem lesz magyar

Bolyai egyetem, visszatartottuk a pénzt.

— Hogyan lett a 150 ezer forintból 462 ezer?

— A pénzt eltettük, így a Juhász Gyula Alapítvány kapóra jött. Próbáltunk másokat is bevonni az „akcióba”, és sikerült. A KSH, SZÜV és a Dégáz 100—100 ezer forintot adott, mások 10—25 ezer forinttal járultak hozzá az alapítvány támogatásához. Így jött ki a végösszeg: a 462 ezer forint.

— Az alapítvány támogatói között legtöbbször számítástechnikával foglalkoznak. Volt-e valamilyen kikötésük a pénzüsszeg felhasználására, és milyen előnyökkel járt a befizetés?

— Igen, egyetlen kikötésünk volt. Azt kértük, hogy

a pénzt kizárólag a számítástechnikai oktatás fejlesztésére fordítsák. De ez, azt hiszem, természetes. Ezenkívül annyi előnnyel járt még a befizetés, hogy a pénzt leirhattuk az adóalapból.

— Nem találja furcsának, hogy különleges eseményre van szükség ahhoz, hogy a nem éppen rózsás anyagi helyzetben lévő oktatás támogatást kapjon cégektől, vállalatoktól, kft-ktől.

— Véleményem szerint a segítségnyújtáshoz éppen elegendő ok az oktatás rossz anyagi helyzete. Hogy miért nem voltak idáig befizetések? Elsődlegesen azért, mert Magyarországon nincsen hagyománya az ilyen és ehhez hasonló támogatásoknak. Egy bizonyos „kifutási időre” lesz szükség, még az efféle „áldozás” gyakorlattá válik. Nagyon remélem, hogy a későbbiekben mások is csatlakoznak majd a kis társaságunkhoz, és mi sem zárunk el a további anyagi támogatásoktól.

P. Sz.

Visszhang

Jaj a minőségigénynek?

Torma József, a szerény nyelvtanár neve kirívó módon szövik az olvasó szemébe a Délmagyarország múlt pénteki számában. Évtizedek óta ismerem őt; jelenlegi megbízatása előtt éveken keresztül az iránításon alatti működő intézet keretében tevékenykedett a város másik kiváló nyelvoktató-szervező, nyelvoktató tanárával, Rakonczai Jánossal együtt. Ők voltak azok, akik egy kis vidéki főiskolán országosan kiemelkedő eredményeket produkáltak; javaslataikkal meghatározó módon befolyásolták a felsőoktatásban folyó nyelvi képzést. Sorozatosan elsőseget szereztek a felsőoktatásban jórészt általuk kezdeményezett és több esetben szervezett — nyugati és orosz nyelvi — versenyeken. Komoly módszertani eredményeket mutattak fel a szakmai képzéshez illeszkedő idegen nyelvi képzésben; Torma külön szakmai szótárak és jegyzetek írásában is jeleskedett. Tanúja voltam, hogy a megszállottak szorgalmával sajátította el a már kitűnően ismert német, lengyel, orosz, angol szerbhorvát nyelvek mellé a baskírt, a török, a mongol nyelveket, miközben az ural-altajisztikában is e nyelvészeti ág elismert képviselője lett. Azt már csak mellékesen említem, hogy a francia nyelvben is jártasságra tett szert, és sokan emlékezhetnek rá, hogy — egyebek között a Délmagyarországban is — hangsúlyosan emelt szót a latin nyelv általános oktatásának fontossága mellett. A Kőrösi-Csoma Társaság sze-

gedi tagozatának eredményes működése el sem képzelhető az ő részvétele nélkül, amihez szorosan kapcsolódik — főleg baskírt vonatkozásban — hatalmas forrásanyagot feltáró magyarságkutató tevékenysége. Mindez bőven dokumentálható, s aki e kérdésekben kompetens, ismeri ezeket a tényeket. Ha egy sajtóorgánium egy ember nevét fejlecere tűzi, gondolom, nem illik elhallgatni az ilyen vonatkozásokat sem.

Egyáltalán nem véletlen, hogy sok pályázó közül éppen Torma Józsefet hívták meg négy évvel ezelőtt a SZOTE lektorátusa vezetőjének...

Miért is kérek szót ebben a — szerintem — igencsak méltatlan ügyben? Nem egy személy érdekében, akivel jószírral évek óta már nem is találkozom, hanem a jelenség miatt. A cikkben leírtakból nem lehet egyebet kihozni, mint hogy Torma Józsefet nem kedvelik azok, akik nem kívánnak eleget tenni egy felsőoktatási intézményre szabott nyelvoktatási követelményrendszernek. De — kérdezem —, nem szigorúan szakmai kérdés-e az, hogy egy egyetemen mit, hogyan és kik oktassanak, még akkor is, ha történetesen idegen nyelvek oktatásáról van szó?

Két ízben tettem látogatást Torma intézetében. Odakerülése után röviddel, amikor elkepesztően siralmas feltételek között alagsori sufnyiban, gözölgő kazánházi csövek között folyt valamiféle nyelvoktató tevékenység diákok száza számára. S mint-

egy esztendővel később, mikor a — szó szerint — koszos odúk helyére szépen berendezett — bár még mindig szűkös — tantermek, irodák varázsoltattak, remek könyvtári és egyéb eszközellátottsággal. S beindult egy olyan — másutt is kíváncsított —, az intézmény profiljához méltó nyelvoktatás, amire azért a cikk alapján is lehet következtetni.

Itt van ez az alig kéthasáboz írás, melynek mintegy 35 sora — karikírozott, egyetlen dokumentumként — bemutatja: az intézet vezetője kétségbeesetten igyekszik rávenni dohányzó kollégáit, hogy kíméljék a hallgatókat és a nem dohányzókat. S ez a mulatságos siralmas példa arra szolgál, hogy azt sugallja: alkalmasabb ember való a nyelvi lektorátus vezetői posztjára annál, mint aki jelenleg betölti.

Valóban: jaj az igényes embernek, vezetőnek? Meglehet, aki többet akar, jobbat, mint a megszokott, s aki elsősorban saját példájával kíván egy ügyet szorgálni, időnként türelmet veszti jórátörő igyekezetében; önmagához mér a lehetőségeket, s szigorúbb másokhoz a kelletnél is. De mi vezethet el a minőség javításához? Vajon ért bántódás bárkit — ez nem derül ki a cikkből —, aki jól dolgozott, megfelelt olyan követelményeknek, amelyeket nem személyek támasztanak, hanem maga az élet (s mellesleg állami rendelkezések)? Kit pártoljunk tehát? A kényelmes középszerű vagy a minőségigényt?

Kovács Miklós

Ki kit pártol?

Egy vezetési stílusról, vezető és vezetettek „nyelvi nehézségeiről” számoltam be a SZOTE idegen nyelvi intézetének minden napjaiba pillantva.

Torma tanár úr szakmai „megszállottságát” ecseteltem. Am egyrészt úgy gondoltam: az, hogy több nyelvet is ismer, nem biztos, hogy egy, idegen nyelvek oktatására szakosodott intézmény vezetésére teszi alkalmassá. (Nem valószínű, hogy a baskírt, a török, vagy a mongol nyelvet túl sokan akarnák megtanulni a leendő orvosok közül.) Azaz: egy dolog a nyelvi tehetség és szakmai felkészültség, s egészen más a vezetésre való alkalmasság. Másrészt azt tapasztaltam: Torma tanár úr esetében a „megszállottak szorgalma” merevséggel párosul. Egy egyetemi nyelvi tanszéken elvárható követelményt (például tudományos fozkozat) állít munkatársai elé, akiknek az a dolguk, hogy idegen nyelvre (alap-, közép- és felsőfokon) tanítsák az orvostanhallgatókat. A nyelvoktatás minőségének javításához újabb és újabb diplomák megszerzése helyett elegendőnek tartanám a munkatársakkal közösen kialakított követelményrend-

szert, a következtetességet és a jó munkahelyi légkör megteremtését. A fluktuáció nagy mértékű, és sajnálatosan, olyan jó szakemberek is elhagyták a SZOTE idegen nyelvi lektorátusát, akik később például tudományegyetem nyelvi tanszékén kaptak állást.

A munkakörülményekről nem írtam korábban, de most — a nagyító alá tett vezetői stílus jellemzéséhez újabb adalékul — beszámolok arról, amit én tapasztaltam Torma tanár úr munkahelyén. A vezető nyelvtanár egy tanterem méretű szobát használ — egyedül: ott más csak az ő jelenlétében tartózkodhat, tanórákat ott csak ő tarthat; az ott „raktározott” szemléltetőeszköz, videó és magnó pedig elvinni nem lehet... A kollégák továbbra is többedmagukkal közösen „birtokolt”, kicsi, alagsori szobákban készülnek föl, óráikat az egyetem különböző épületeiben tartják...

Kovács Miklós kérdésére válaszolva hangsúlyozom: a minőségigényt pártoljuk, de nem csak a (öncélú?) szakmait, hanem az emberi-vezetői minőséget.

Újszászi Ilona

Hisztéria és újramegtérés

Hitoktatás a minisztérium árnyékában

Beke Kata tanárnő nemes egyszerűséggel hisztérikus sajtókampánynak nevezte azokat az — egyébként észérvekben bővelkedő — ellenreakciókat, amelyek az iskolai hitoktatással kapcsolatos kormányzati elképzeléseket övezi. (Mai Nap, június 26.) Lehet, hogy az MDF jeles képviselője a — hovatovább nemzeti tragédiaként tállalt és a lapok címloldalát is elfoglaló — Carlos-ügyre gondolt, miközben nyilatkozott, mindenestre, szavai híven tükrözik, hogy a kormány mennyire átgondolatlan és elhamarkodott lépésekre szánta el magát.

A közoktatási reformokat, melyekről Andrásfalvy Bertalan művelődési és közoktatási miniszter már egyezséget is kötött az egyházak egy csoportjával, nem előzte meg széles társadalmi vita, de még a szakértőkkel és a pedagógusokkal folytatott párbeszéd sem.

Mind a kormányzópartok, mind az érdekeltek egyházak igyekeztek, merőben kormányzati intézkedésekkel, kész helyzetet teremteni, még az új tanév kezdete előtt. Sietségük talán indokolható azzal, hogy bár a jelenlegi kormány négy évre kapott bizalmat, negyvenegy év kommunisztarrettenet után (a hitoktatás 1949-től fakultatív jellegű), a társadalom erkölcsi változásának felszámolása semmiképpen sem várhat még egy esztendő.

Erre az egy évre pedig szükségünk lehet, hiszen tisztázásra szorul, hogy hogyan tudjuk (tudnánk) a valláserkölcsei nevelés, a valláspedagógia, a hittan alapelveit, illetve a hitoktatás által elsajátított ismereteket beilleszteni a világi oktatás ama rendszerébe, amelyben jelenleg meghatározott tudományos (természettudományos) és történeti szemlélet uralkodik.

A hatalmat birtokló pártok felfogásában a kommunista (marxista, ateista, materialista stb.) szellem testet és lelket nyomorító banchanáliája után hazánk történelmi feltámadása elképzelhetetlen egy tényleges erkölcsi, szellemi és lelki megújulás nélkül. Mint Andrásfalvy Bertalan kifejtette: a közoktatás reformja: „erkölcsi szempontból, megmaradásunk érdekében” is szükséges. (Mai Nap, május 17.) Ennek a megközelítésnek kétségtelenül van racionális magva: a fiatal (iskolát végző) korosztályokban lehet a leghatékonyabb és legzökkenőmentesebb a mai ember átalakítása, az (új) erkölcsi értékek elfogadtatása. Viszont, ha szigorúan a hittan felől közelítünk a problémához, rögtön komoly problémákba ütközünk.

Természetesen, tagadhatatlan a vallás értékhozó szerepe, ám az is nyilvánvaló, hogy erkölcsi és valláserkölcsei nevelés korántsem ugyanaz. Ezért logikus azok elvetése, akik szóvá teszik, hogy nem erkölcs tan, hanem egyenesen a hittan oktatásának a bevezetéséről van szó. Való igaz, a fakultáció (választás két tárgy közül) a szülők vallásához, a gyermekek hívő, vagy nem hívő mivoltához igazodik. Mi sem jellemzőbb, mint hogy a kormányzat képtelen eldönteni, hogy a nem hívő tanulók számára milyen tárgyakat tegyenek választhatóvá. Míg egyrészt a hittan biztos helyet foglal el a tervekben, addig másrészt még nem dönt el, hogy Biblia-ismeret, keresztény kultúrkör, vallástörténet stb. legyen-e a választás másik tárgya! Ebből a bizonytalankodásból arra lehet következtetni, hogy inkább a vallás térhódítása a cél, semmint az erkölcsi értékeké.

Nem véletlenül teszek különbséget vallás és erkölcs között: a hitoktatással kapcsolatban.

L. T.

Kívül, vagy belül?

Üveggömb alól nézhetik a gyerekek a bozontos farkú rókamangusztákat. Így az állatoknak is olyan érzése támadhat, hogy nem is ők, hanem a gyerekek vannak bezárva. Ez is pedagógia: mindkét fél jól jár. S kell-e több?

